

2024

Tulemusvaldkonna „Tõhus riik“ tulemusaruanne

Riigikantselei

2024

Tulemusvaldkonna üldinfo

Tulemusvaldkonna eesmärk: Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik, kus on turvaline keskkond.

Tulemusvaldkonnaga enim seotud strateegia „Eesti 2035” sihid: kõigi inimeste vajadustega arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond ning uuendusmeelne, teadmiste loomist ja kasutamist väärtustav riik.

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid (valdkonna arengukavad, poliitika põhialused jms)	Programm, sh vastutavad ministeeriumid
Tõhus riik	„Eesti 2035”	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine Riigikantselei

Tulemusvaldkonna mõõdikud

Tabel 1. Tulemusvaldkonna mõõdikud

Tulemusvaldkonna mõõdikud	Tegelik			Sihttase		
	2022	2023	2024	2024	2025	2035*
Täidesaatva võimu suutlikkus ¹	6,6	-		/kasvab/	/kasvab/	/kasvab/

Vabariigi Valitsuse ja peaministri toetamisel üldeesmärkide saavutamiseks lähtutakse eelarvestrateegia perioodil valitsuse poliitika paremaks planeerimiseks ja koordineerimiseks koostatud strateegiast „Eesti 2035”. Edaspidi asendatakse mõõdik „Eesti 2035” mõõdikuga.

Aruandeaasta tulemusvaldkonna eelarve täitmine

Tabel 2. Tulemusvaldkonna eelarve täitmine (tuhandetes eurodes)

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Kulud	24 305	26 553	18 200
sh piirmääraga vahendid	13 338	15 279	13 364
Investeeringud	0	176	67
sh piirmääraga vahendid	0	96	55

¹ Executive Capacity http://www.sgi-network.org/2019/Governance/Executive_Capacity

Tulemusvaldkonna olukorra analüüs

Eesti Euroopa Liidu poliitika elluviimise suutlikkus ja tugevnenud Eesti rahvusvaheline kuvand võimaldab Eestil olla eestkõneleja endale olulistes küsimustes, sealhulgas Ukraina toetamisel, julgeoleku- ja kaitsepoliitika, digiteemade ja piiriülese taristu küsimustes. Jätkame tööd selles suunas, et julgeoleku ja kriisikindluse tagamine riigis ning ühiskonnas on läbiv, pidev ja sihipärane tegevus. See peab peegelduma põhiseaduslike institutsioonide, täidesaatva riigivõimu, kohaliku omavalitsuse üksuste, ettevõtete, organisatsioonide, kogukondade ja üksikisikute mõtlemises, valmisolekus, tegutsemises ning omavahelises koostöös.

Toetus Euroopa Liidule püsib kõrge, kuid inimeste osalustunne Euroopa Liidu otsustusprotsessis on väike, võrreldes teiste liikmesriikidega (Eurobarometer). Venemaa sõjaga Ukraina vastu ja ka Ukraina Euroopa-pürgimustega kaasnev geopoliitiline nihe toob kaasa arutelud nii Euroopa koostöövormi ja -valdkondade, otsustusprotsessi tõhususe kui ka Euroopa poliitilise koostöö struktureerimise üle, mis on Eesti huvidele elulise tähtsusega. Eesti eksperditeadmised, nähtavus ja kohalolek Euroopa Liidu institutsioonides peab kasvama hästi mõtestatud rahvusvahelise personalipoliitika kaudu. 2024. aastal toimusid taas Euroopa Parlamendi valimised, lepiti kokku uus Euroopa Ülemkogu strateegiline tegevuskava ning Euroopa Komisjoni tööprogramm. 2025. aasta suvel esitatakse uus pikaajalise eelarve ettepanek, millest sõltuvad Eesti jaoks võtmetähtsusega investeeringud ja välisühendused. Järgmise kümnendi alguses on Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja, mille planeerimist ja ettevalmistamist tuleb alustada aegsasti (2027).

Usaldusväärse riigi alasihi saavutamisele aitab kaasa tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu väljatöötamine – seaduseelnõu, mille jõustumisel suureneb Eesti suutlikkus kriisideks valmistuda ja neid lahendada ning riigi teadlikkus kriisidest.

Maailma võrdluses on Eesti riigivalitsemine paindlik ja tõhus. Maailmapanga hea valitsemise indeksi kohaselt oleme „Eesti 2035-s“ seatud eesmärgi saavutanud. Eesti e-teenused on maailmas esirinnas. Avalike digiteenustega rahulolu on suur – 83 protsenti – ning sellega oleme OECD riikidest teisel kohal. Tööd tuleb jätkata sellega, et muuta riigivalitsemine veelgi tõhusamaks ja juba riigi kogutud andmed panna avalike teenuste nimel tööle.

Programmi üldinfo

Programmi nimetus	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine
Programmi eesmärk	Valitsuse tegevuseesmärgid on ellu viidud

Strateegia „Eesti 2035“ siht (alasihi täpsusega)	Uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond
Programmi periood	2024–2027
Peavastutaja	Riigikantselei

Programmi mõõdikud

Tabel 3. Programmi nimetus ja programmi tegevuste mõõdikud

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase		
	2022	2023	2024	2024	2025	2035*
Täidesaatva võimu suutlikkus ²	6,7	-	-	/kasvab/	/kasvab/	/kasvab/

Programmi olukorra analüüs

Muutunud rahvusvahelisest julgeolekuolukorrast tulenevalt vajab julgeoleku ja turvalisuse tagamine (Riigivalitsemise vajalik muutus D) veelgi suuremat pingutust üleriigilise valmisoleku parandamiseks, samuti riigikaitse- ja julgeolekualase olukorrateadlikkuse suurendamiseks ja strateegilise kommunikatsiooni tõhustamiseks.

Paremat poliitikakujundamise kvaliteeti ja andmemajanduse arendamist (Riigivalitsemise vajalik muutus A) toetab ka jätkuv riigi koosloome keskkonna väljatöötamine, avaliku sektori innovatsiooni juurutamine valitsussektoris (sh Riigikantselei innovatsioonifondi käivitamine, innovatsioonitiimi disainmõtlemise tööriistad, nt müksatonid, sprindid) ning andmepõhise otsustamise (juhtimislauad, tehisintellekti (AI) otsustustoe loomine) juurutamine avalikus sektoris.

Uudsete kaasamislahenduste katsetamine (nagu 2024. a kevadel toimunud Arvamusrännak kliimaseaduse ja rohereformi jaoks ettepanekute kogumiseks) ning koosloome arengukiirendi aitavad kaasa koosloomelisemale poliitikakujundamisele, Eesti inimeste ja kogukondade toetamisele valitsemises osalemiseks (Riigivalitsemise vajalik muutus A) ning „Eesti 2035“ sihi uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik saavutamisele.

² Executive Capacity http://www.sgi-network.org/2019/Governance/Executive_Capacity

Riigikantselei innovatsioonifondi käivitamine aitab kaasa uudsete lahenduste leidmisele ja katseprojektide toetamisele (Riigivalitsemise vajalik muutus A). Riigikantselei innovatsioonifond ja -tiim koordineerivad ja toetavad avaliku sektori innovatsioonitegevusi, lähtudes riigi strateegilistest eesmärkidest.

Strateegilise planeerimise seisukohast on oluline liikuda edasi korrastamisega, et tagada riigieelarve suurem selgus, vähendada riigisisest aruandluskoormust ning automatiseerida võimalikult suurel määral olemasolevaid aruandluse formaate, et vähendada erinevate osaliste koormust aruannete koostamisel.

Programmi tegevuste täitmise analüüs

Planeeritud tegevuste täitmise analüüs

Meede 1.

Tegevus

Alates 2022. a veebruarist on Riigikantselei toetanud valitsust, peaministrit ja teisi võtmeosalisi Venemaa Föderatsiooni sõjategevusega kaasnevate mõjudega tegelemisel. See on mõjutanud Riigikantselei 2024. aasta tegevusi, tulemusi ning eelarvet.

Tulemus:

- Eesti riigikaitseks ja tsiviilkriisideks valmisoleku suurendamiseks koostatakse Riigikantselei eestvedamisel ministeeriumide ja teiste asutustega koostöös tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu, mis loob riigikaitseseaduse, erakorralise seisukorra seaduse ja hädaolukorra seaduse vahel killustunud kriiside maailma asemele ühtse õigusruumi.
- Riigikantselei koostas kõigi ministeeriumidega koostöös laia riigikaitse ja elanikkonnakaitse investeeringute kava.
- Kiideti heaks riigikaitse tegevuskava, milles lepiti kokku täidesaatva riigivõimu asutuste riigikaitseülesanded ning nende täitmiseks vajalikud tegevused.
- Riigikantselei eestvedamisel jätkati Vabariigi Valitsuse ettevalmistamist kriisiolukordadeks, korraldades valitsusele kriisiõppuse.
- Riigikantselei jätkas olukorrateadlikkuse hoidmist ja suurendamist valitsuse ning võtmeasutuste tasandil.
- Tulevikuseire alaste kompetentside suurendamiseks korraldati Riigikantselei eestvedamisel ministeeriumide strateegia-, teadus- ja innovatsiooninõunikele tulevikuseire seminar ning jätkatakse tulevikuseire alase teadlikkuse parandamisega ja selle integreerimisega strateegilise planeerimise süsteemi.

- 2024. aasta sügisel käivitati valitsuses uus formaat – valitsuskabineti majandusnõupidamine – kus arutatakse ning võetakse valitsemisalade kaupa vastu otsuseid, mis soodustavad majanduskasvu.
- Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammid avalikustab Riigikantselei automatiseeritud juhtimislaudadena, mis annavad hea ülevaate ülesannete täitmise seisust.
- 2024. aastal toimusid riigieelarve seaduse muutmise protsessis Riigikantselei juhitud arutelud, kuidas lihtsustada strateegilise planeerimise protsesse, ning lepiti kokku vajalikud muutused, sh valmis ka strateegilise juhtimise aruandluse automatiseerimise prototüüp.
- Riigikantselei jätkas riigi otsustusprotsessi toetamise võime arendamist, mis põhineb kogutud andmetel, andmeanalüüsil ja nüüdisaegsel tehnoloogial. Jätkus ka avaliku sektori innovatsiooni juurutamine valitsussektoris.
- Kaasamise edendamiseks ELi asjades koostati praktiliste abivahenditega kaasamise teekaart ELi asjades.
- Koostöö ja infovahetuse edendamiseks, bürokraatia vähendamiseks, aga ka avalikkuse paremaks kaasamiseks ja partnerluseks jätkus riigi koosloome keskkonna väljatöötamine (KOOS). Praeguseks on koosloome keskkond kasutuses Euroopa Liidu asjade menetluses. Ministeeriumide koosloome tõhustamiseks on katsetamisel väljatöötamiskavatsuse ja muutmise seaduse eelnõu (sh seletuskiri) koostamine. Järgmisena hakatakse arendama keskkonna avalikku vaadet, et võimaldada huvirühmade paremat kaasatust.
- Kaasamise ja koostöö edendamiseks käivitus 2024. a kevadel koosloome arengukiirendi, millega toetatakse kaasamisega seotud algatuste elluviimist kuni 50 000 euro ning arenguprogrammiga. Nüüdseks on arengukiirendis osalemas kaheksa meeskonda viiest ministeeriumist.
- Venemaa sõda Ukraina vastu on toonud kaasa suure arenguhüppe ELi välis- ja kaitsepoliitikas, mida Eesti on eest vedanud (nt 1 miljon mürsku, ELi kaitsevalmiduse ja kaitsetööstuse strateegia, külmutatud varade kasutusele võtmine, sanktsioonide tugevdamine, Ukraina sõjaline toetamine, ELi läbirääkimiste alustamine Ukraina ja Moldovaga).
- Riigikantselei koordineerimisel koostati 2024. a mais Eesti raamseisukohad järgmise ELi pikaajalise eelarve kohta, et Eesti saaks aktiivselt osaleda ettepanekute ettevalmistavas protsessis.
- Avaliku teenistuse tippjuhtide kompetentsuse ja pühendumuse taseme tõstmiseks ning koostöö parandamiseks jätkati arendustegevustega, sh arenguprogrammiga tippjuhtide digivõimekuse edendamiseks. Uuendati tippjuhtide kompetentsimudelit ning toetati juhtide kandideerimist rahvusvaheliste organisatsioonide mõjukatele ametikohtadele.

Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine

Tabel 4. Programmi ja programmi tegevuste 2024. a eelarve täitmine (tuhandetes eurodes)

Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Kulud	24 305	26 553	18 200
<i>sh piirmääraga vahendid</i>	<i>13 338</i>	<i>15 279</i>	<i>13 364</i>
Investeeringud	0	176	67
<i>sh piirmääraga vahendid</i>	<i>0</i>	<i>96</i>	<i>55</i>

2024. aasta lõplikke tegevuskulude ja investeeringute eelarveid suurendas peamiselt 2023. aasta jääkide ületamine 2024. aastasse. Samas vähendati seoses 2024. aasta lisaeelarvega tegevuskulusid. Lisaks suurendati vajalike võrguseadmete ostmise tõttu investeeringuid tegevuskulude arvelt.

2024. aasta eelarvesse planeeritud vahenditest kantakse 2025. aastasse üle tegevuskulusid kogusummas 1 464 000 eurot. Ülekandmise vajadus tuleneb eelkõige asjaolust, et mitme tegevuse elluviimine ja tegelikud väljamaksed jäid ajaliselt täielikult või osaliselt 2025. aastasse. Näiteks on 271 000 eurot kavandatud teadus- ja arendustegevuse projektideks, sealhulgas kriisiuuringu tegemiseks, mille ettevalmistavad tegevused algasid 2024. aastal, kuid koostöölepingud partneritega sõlmitakse 2025. aasta jooksul. Samuti ei jõutud 2024. aastal lõpule viia Rüütelkonna hoone ekspositsiooni täiendamist, mistõttu kasutatakse selleks ettenähtud 202 000 eurot 2025. aastal. Lisaks sisaldab ülekantav summa 128 000 euro ulatuses toetusi, mis maksti küll välja 2024. aastal ettemaksuna, kuid mille tekkepõhised kulud kajastuvad alanud eelarveaastal. Remondifondi vahendid summas 116 000 eurot, mis olid ette nähtud Rahukohtu 3 ja Rahukohtu 1 hoonekompleksi remonttöödeks, tuuakse samuti üle 2025. aastasse, kuna kõik planeeritud tööd ei jõudnud 2024. aasta jooksul teostuseni. Lisaks kantakse 2025. aastasse üle 141 000 eurot, kuna kõiki laiapindse riigikaitse strateegilise kommunikatsiooni tegevusi ei jõutud 2024. aastal ellu viia (sh sobivate inimeste värbamine, planeeritud koolituse korraldamine ja tööks vajalike vahendite hankimine). Ülekandmise vajadus hõlmab ka 2024. aastal võetud, kuid veel täitmata lepinguliste kohustuste katmist.

Investeeringuid kantakse üle 41 000 eurot seoses võrguseadmete soetamisega. Seadmed telliti ja osteti 2024. aasta lõpus, kuid nende tegelik üleandmine toimus 2025. aasta alguses, mistõttu kajastuvad tekkepõhised kulud 2025. aastal.